

Piotr Kawka

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych w Polsce ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Głównym celem rozprawy jest przeprowadzenie kompleksowej analizy obowiązujących rozwiązań prawnych, ukierunkowanych na wejście osób niepełnosprawnych na rynek pracy przez zwiększenie efektywności realizacji procesu ich aktywizacji zawodowej oraz wsparcia działalności podmiotów mających umożliwić wypełnienie tego celu.

Niepełnosprawność cechuje się ograniczeniem sprawności organizmu utrudniającym funkcjonowanie w różnych sferach życia codziennego, ale co do zasady nie skutkuje całkowitym wyłączeniem możliwości wykonywania pracy. Osoba taka może zatem pracować, ale jej włączenie na rynek pracy wymaga ściślejszego dostosowania rozwiązań aktywizujących do predyspozycji oraz zapotrzebowania panującego na rynku pracy. W tym kontekście szczególne znaczenie mają środki ukierunkowane na wsparcie projektów mogących przyczynić się do stałego wzrostu efektywności usług. Odnotowuje się wzrost liczby osób dotkniętych ograniczeniami sprawności organizmu. Ich potencjał pracowniczy nie powinien być ignorowany. Istnieje potrzeba wdrożenia w tym zakresie skuteczniejszych rozwiązań.

Doświadczenia nabyte w poprzedniej perspektywie finansowej z lat 2007-2013 wykazały liczne bariery informacyjno-organizacyjne, które utrudniały realizację możliwych projektów. Znaczna liczba wymogów formalnych i słaba promocja tego typu inicjatyw, zniechęcały osoby niepełnosprawne do korzystania ze wsparcia. Sytuację tę pogłębiły problemy komunikacyjne. Kwestia zwiększenia dostępności pomocy osobom niepełnosprawnym znalazła odzwierciedlenie podczas programowania budżetu nowej perspektywy unijnej na lata 2014-2020. Elementarną częścią realizacji wdrażanych projektów jest zasada niedyskryminacji, równości w zatrudnieniu i dostępności dla osób niepełnosprawnych. Jako mechanizm zabezpieczający ich udział w projektach wprowadzono zasadę uniwersalnego projektowania oraz racjonalnych usprawnień. Dzięki tym działaniom osoba niepełnosprawna może aktywnie uczestniczyć w różnych formach aktywności zawodowej.

Europejski Fundusz Społeczny odgrywa istotną rolę we wsparciu inicjatyw prozatrudnieniowych i aktywizujących osoby niepełnosprawne. W ramach swych zadań wspiera przedsięwzięcia mające podnosić świadomość społeczną osób niepełnosprawnych, promując ich

zatrudnianie. Dzięki pomocy finansowej udzielanej z rzezonego funduszu wspierane zostają przedsięwzięcia o charakterze innowacyjnym, które są ukierunkowane na podniesienie wskaźników efektywności zatrudnieniowej instrumentów rynku pracy. Ponadto, unijne środki finansowe oddziałują na krajowy rynek pracy przez wspomaganie przedsięwzięć podejmowanych przez podmioty ekonomii społecznej, takie jak spółdzielnie socjalne, organizacje pozarządowe i instytucje zatrudnienia socjalnego. Promowane są też innowacyjne rozwiązania, które z powodzeniem przyjęły się w państwach Europy Zachodniej, czyli usługi asystenckie, *job coaching*, czy elastyczne formy rynku pracy. Zasoby finansowe, jakimi dysponuje fundusz mogą przyczynić się do wprowadzenia nowych narzędzi pozwalających skuteczniej dopasować świadczone wsparcie, a w dalszej perspektywie zwiększyć efektywność zatrudnieniową rozwiązań prawnych stosowanych wobec osób z niepełną sprawnością organizmu.

Kwestia aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych była wielokrotnie przedmiotem rozważań przedstawicieli literatury, jednak koncentrowano się na poprzedniej perspektywie finansowej 2007-2013.

Dysertacja składa się z wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia, a także wykazu bibliograficznego.

Pierwszy rozdział poświęcony jest kwestiom dotyczącym ogólnej specyfiki niepełnosprawności, jej stopniowości i rodzajom. Ukazane zostały też regulacje odnośnie do prawa do pracy i zakazu dyskryminacji osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu. W rozdziale drugim przedstawiono czynniki ekskluzji i inkluzji zawodowej mające wpływ na położenie osoby niepełnosprawnej na rynku pracy. Zaprezentowano ponadto podstawowe usługi i wybrane instrumenty rynku pracy oraz instytucje odpowiedzialne za ich realizację. Rozdział trzeci poświęcony został szczególnym uprawnieniom zawodowym, zagwarantowanym osobom niepełnosprawnym w prawie krajowym oraz różnym systemom zatrudnienia tych osób umożliwiającym im znalezienie pracy odpowiadającej ich predyspozycjom, kwalifikacjom i wykształceniu. Czwarty rozdział dotyczy wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego i wykazaniu barier we wdrażaniu i realizacji projektów operacyjnych. Jednocześnie przedstawiono inicjatywy podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych przy wsparciu Europejskiego Funduszu Społecznego oraz rekomendacje odnośnie do kroków, jakie należy podjąć dla zniwelowania napotykanym barier.

Słowa kluczowe: niepełnosprawność, aktywizacja zawodowa, zatrudnienie, fundusze europejskie, wsparcie